

ASANSÖR KONTROL ÇALIŞMALARINDA GÜVENLİK KURALLARI

- Asansör, elektrik ve mekanik parçalardan oluşan bir makina grubudur. Her makina gibi kendi amacına uygun bir çalışma şekline sahip olduğu gibi, kullanım amacına yönelik emniyet sistemleri ile donatılmıştır. Gerek normal çalışma şartlarına, gerekse bakım, revizyon ya da kontrol çalışmalarına uygun güvenlik sistemleri asansör üzerinde mevcuttur. İlk montajında bu kriterler dikkate alınarak imal edilen asansörler, değişik bakım firmaları tarafından bakım, tamir ya da revizyona alınabilir.
- Asansörler gerektiği gibi bakım, tamir ya da revizyon görebileceği gibi, yetkin olmayan usta ve çırakların elinde amacından uzak, sadece o anki arızayı giderici, asansörün daha sonraki çalışmalarını etkileyecek işlemlere maruz kalabilir. Bunların dışında, zamanla kullanımdan kaynaklanan malzeme yorulmaları, zamanla ortaya çıkan montaj hataları da arıza oluşturmamasına rağmen emniyet sistemlerini zaafa uğratan etkenlerdendir.

Asansördeki güvenlik önlemlerine geçmeden şu konular tekrar hatırlanmalıdır;

- Aynı marka dahi olsa, her asansör birbirinden farklıdır.
- Gerekli önlemler alındığında, korku ve paniğe gerek yoktur.
- Ne kadar tecrübeli olunursa olunsun, hiçbir zaman aşırı güvenle iş yapılmamalıdır.
- Yorgunken kontrol yapılmamalı, kontroller sırasında acele edilmemelidir.
- İlk kez görülen ve neresinde ne olduğu, nasıl çalıştığı bakım yapan kişilerce bilinen, değiştirilmiş bir makinada kontrol için gereken önlemler, ihmal edilmeden alınmak zorundadır.
- Kontrol çalışmalarına yeni başlayan ekiplerde görülen çekimsizlik ve güvensizlik, daha sonra kontrol sayısı arttıkça oluşan aşırı güven kadar tehlikelidir. Korku ve panik çok basitçe halledilebilecek bir olayı büyütürken, aşırı güven de gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasında ihmale yol açar. Her iki durum da kazaların davetçisidir.
- Kontrol çalışmalarında, ekibin kendi arasında kullandığı iletişim dili çok önemlidir. Ekipler yüksek sesle taraflarca daha önce üzerinde anlaşmış kelimelerle birbirlerini uymalıdır. Özellikle enerjilendirme ve hareketlendirme işlemleri, tarafların ortak onaylarından sonra yapılmalıdır. Onay almadan müdahale yapılmamalıdır.
- Kapı önündeki duruşlar çapraz biçimde olmalı, arkaya düşen ayak kapının kapanmasına ya da kapının kişiye çarparak dengesini bozmasına engel olmalı, öne düşen ayak eşikten en az 5 cm. uzakta durmalıdır.
- Kabin kaldırma, indirme ya da kuyu içi testlerinizde vücut tamamen kuyu içinde ya da kuyu dışında bulunmalıdır.
- Kontrolün yapıldığı katta kontrole başlamadan önce kapı kilidi ve fiş priz muhakkak kontrol edilmeli, istenmeyen bir hareket oluştuğunda diğer kontrol görevlisinin kilide müdahalesi ile hareket durdurulabilmelidir. Pratikte bir kişinin not tuttuğu diğer kişinin işlemleri yaptığı düşünülürse, not tutan kontrol görevlisi kapının kapanmasını önleyecek ve kilide müdahale edebilecek bir pozisyonda durmalıdır.
- Kontrole başlarken uyarı levhası mutlaka asılmalıdır.
- Rahat hareket olanağı sağlayan bir giysi giyilmeli ve ayakkabıların altı lastik olmalıdır.

1. Kuyu Dibine Girme-Çıkma, Kuyu Dibinde Çalışma

- Yukarıda anlatılan duruş alınarak, tek elle kısa devre kablosu fiş kontağına değdirilmeli, diğer el ile de kabin içi butonlarından 1. kat düğmesine basılmalıdır.
- Asansör toplamalı kumanda değil ise, diğer kontrol görevlisi kilidin ikinci emniyetini sağlamalıdır.
- Kabin altı belirli bir yüksekliğe geldiğinde kilit diline bastırarak, kabin durdurulmalı (fiş kontaklıktan el çekilmeden). Kilit diline basıldığı zaman kabin durmuyor ise fiş kontaklıktan el çekilerek kabin durdurulmalıdır. Bu durumda kilit kısa devrelidir.
- Fiş kontaklıktan el çekildiğinde kabin duruyor ise fiş kontak sistemi güvenlidir. Bu durumda kuyu dibi ve kabin altı kontrollerine başlanabilir.
- Diğer kontrol görevlisi bu sırada asansör kapısının kapanmasını engellemelidir.

- Kuyu dibi kontrolleri yapılırken kilit dilinin mutlaka basılı bir şekilde olduğu kontrol edilmelidir.
- Kuyu dibi aydınlatması açılmalı ya da fener kullanılmalıdır.
- Kuyuya atlayarak girilmemelidir.
- Su basmış bir kuyuda işlem yapılmamalıdır.
- Birden fazla asansör aynı kuyuda tesis edilmişse ve kuyular arasında bölme yoksa bitişik kabinlerin enerjisi kesilmeli ve etiketlenmelidir.
- Kuyu dibinde kabin hareket halinde iken denetim yapılacaksa uygun bir pozisyonda yer alınmalı, hareketli ve dönen ekipmanlardan uzak durulmalıdır.
- Denetim çalışması bittikten sonra sistemin normale döndüğü teyit edilmelidir.
- Kuyu dibinde çalışma sırasında düşme, ezilme ve elektrik çarpmasına karşı önlem alınmalıdır.

2. Karşı Ağırlık Kontrolü

- Karşı ağırlığın kontrolü mutlaka zemin katta yapılmalıdır. Bunun için, kabinin üst kata gitmesi sağlanmalıdır. Kabin en üst katta iken, karşı ağırlık zemin katta olacaktır.
- Fiş ontaktan kısa devre çekilip, tekrar kilit diline basarak güvenlik sağlandıktan sonra karşı ağırlık kontrollerine başlanmalıdır.

3. Kabin Üstüne Çıkma-İnme, Kabin Üstünde Çalışma

- Kabin üstüne çıkmadan çalışılan katın kilit ve fiş-prizinin gerekli kumandayı verdiğiinden emin olunmalıdır. Kilitin kısa devre olduğu durumlarda bir alt katta çalışma tercih edilmelidir.
- Kabin üst seviyesinin, bulunulan kat seviyesinden en çok 50 cm. yüksekte olması sağlanarak çalışmaya başlanmalıdır.
- Seyir işlemleri hazırlığı bitinceye kadar kat kapısının kapanmaması için önlem alınmalıdır.
- Bir kişi kabin üstüne çıktığında, diğer kişi kapının yanında olup, kapının kapanmasına engel olmalı, gerektiğinde fişpriz ya da kilide hemen müdahale edebilmelidir.
- Kabin üstüne çıkan kişinin en yakın müdahale edebileceği durdurma sistemi paraşüt kontağıdır. Bu nedenle ilk önce paraşüt kontağının kapağının kapalı olduğunu ve çalışıp çalışmadığı kontrol edilmelidir.
- Eğer paraşüt kontağı çalışmıyor ise, hareketli parçalardan uzak, ama kilitlere ulaşabilecek bir pozisyonda bulunmalıdır.
- Kontrolde amaç emniyet sistemleri ve işletmeye uygunluk olduğu için zorunlu olmadıkça bakımçı kumandası kullanılmamalıdır.
- Kabin üstünde ya da kuyuda aydınlatma yapılmalı, yoksa güçlü bir fener kullanılmalıdır.
- Kabin üstünde seyir sırasında kuyudaki çıkıntılara ve hareketli ekipmanlara dikkat edilmeli, kabin üstündeki pozisyon buna göre seçilmelidir.
- Kabin üstünde hareket halinde denetim yapılacaksa kabinin yukarı fırlaması ya da aşağı düşmesi gibi tehlikeli durumlarla karşılaşmamak için kuyu üstü ya da kuyu dibine uygun mesafelerde kalınmalıdır.
- Kuyudaki kabin alanı dışında kalan boşlukların 30 cm.den daha fazla olması düşme tehlikesi yaratabileceği için önlem alınmalıdır.
- Birden fazla asansörün bulunduğu kuyularda, aradaki mesafe kazayla temasa neden olabilecekse bitişik kabin enerjisi kesilerek güvenli çalışma olanağı sağlanmalıdır.
- Kabin üstünden seyirle denetim yapılacaksa ve kabin üstünde bakımçı kumanda butonu yoksa, dış kumanda enerjisi kesilmeli, kabin içinde ve üstünde birer kişi olmak üzere, kabin üstündeki görevli, kabin içindeki görevliye kabini en düşük mesafede, belirtilen yönde çalıştırma bilgisi vererek işlemleri bitirmelidir.
- Durdurulamayacak bir hareketle karşılaşıldığında alt ya da üst kesiciler devreye girecek ya da tamponlar asansör kabininin yukarıya çakılmasına engel olacaktır. Her zaman yukarıda ya da aşağıda bir insanın sığıacağı boşluk kalır. Bu durumda paniğe kapılmadan, eğilip beklenmelidir. Diğer kontrol görevlisi müdahale ederek fişpriz ya da kilitten devreyi kesmeli, buna yetişemediği takdirde asansör kendi kesicileri ile durduğunda, asansörü aşağıya indirip kişinin çıkmasını sağlamalıdır.
- Kuyu içi kabin üstünde çalışma işlemi yapıldıktan sonra kat kapısının güvenli bir şekilde kapandığından emin olunmalıdır.
- Kabin üstünde çalışma yapılırken düşme, ezilme ve elektrik çarpmasına karşı önlem alınmalıdır.
- Denetim çalışmaları bittikten sonra sistemin normale döndüğü teyit edilmelidir.

4. Makina Dairesinde Çalışma

- Makina dairesine ilk çıkışta kaçak olabileceği ve topraklamanın yapılmadığı düşünülerek kontrol edilecek cihazlarda statik ya da dinamik elektrik varlığı kontrol edilmelidir.
- Bu bölümdeki cihazların çoğu, üstünde aynı zamanda elektrik bulunduran cihazlar olduğu için, bu kontrol yapılmadan hiçbir metal aksama dokunulmamalıdır.
- Asansör hareketli iken, fiziki testler yapılmamalı, test yapılacak durumlarda iki devre kesiciden enerjiyi kesip, enerjinin kesildiğinden emin olduktan sonra testler yapılmalıdır.
- Yalıtım bozukluğu nedeniyle cihaz gövdeleri ya da gerilim altında olmaması gereken kısımlar gerilim altında kalabilirler. Kısa devreler ya da elektrik kaçakları oluşabilir. Sistemin topraklanmış olması halinde koruma cihazları işlevlerini yerine getirerek elektrik devresini enerjisiz hale getirirler. Özellikle elektrikli donanımlarda temas ya da adım gerilimlerine dikkat edilmelidir.
- Hareket verme ya da hareket kesme işleri düzgün ve anlaşılabilir net ifadelerle tanımlanmalı, yanlış anlaşılmaların önüne geçilmelidir.
- Makina dairesinde dönen ve hareketli ekipmanlardan güvenlik mesafesi bırakılarak uzak durulmalıdır (halatlar, regülatör ve halatı vs.).
- Pano geriliminin kesilmesi gerektiğinde güç, aydınlatma ve kontrol devrelerinin ayrı olabileceği düşünülerek hangi sistemin enerjisinin kesilmesi gerekli ise ilgili katın, ekipmanın, devrenin enerjisinin kesildiğinden emin olunmalıdır.
- Bazı tesislerde birden fazla, birbiri ile ilintili devreler ve sistemler olabileceği düşünülerek bir panonun enerjisinin kesilmesinin, sistemi enerjisiz hale getirmek için yeterli olmadığı göz önünde bulundurularak önlem alınmalıdır.
- Gerilim altında bir panoda denetim gerçekleştirilecekse, iletken, metal, uzun ve yalıtımsız nesnelere panoya sokulmamalıdır.
- Gerilim altındaki panoda denetim yaparken panoya yaslanılmamalıdır.
- Elektrik devrelerinin bulunduğu, enerjili panolarda denetim yaparken aydınlatmanın yeterli olması sağlanmalı, el ile temas gerekli ise görülemeyen noktalara temas edilmemelidir.
- Birden fazla asansörün bulunduğu makina dairelerinde doğru asansörün enerjisinin kesildiği ya da enerjilendiği mutlaka kontrol edilmelidir.
- Devrede kondansatörler varsa bunlar üzerindeki yükün boşalabileceği düşünülerek önlem alınmalıdır.
- Flüoresanlı aydınlatmanın olduğu makina dairelerinde dönen ekipmanların ışıksal görüntü yanımları (stroboskopik olay) sonucunda dönmüyormuş gibi görünme ihtimaline karşı dikkatli olunmalıdır.
- Denetim çalışmaları bittikten sonra sistemin normale döndüğü teyit edilmelidir.